

قال أمير المؤمنين عليّ عليه السلام:

«أنت الذي في أسماء عظمك وفي الأرض قدرتك وفي البحار عجائبك»

❖ الْجَارُ وَالْمَجْرُورُ

در زبان فارسی به حروفی مانند « به ، برای ، در ، از ، ... » حروف اضافه و در زبان عربی به آنها «حروف جرّ یا جازه» می گویند.

در جمله «مسافران به هتل رفتند.»، «به» حرف اضافه، «هتل» متمم و «به هتل» گروه متممی نامیده می شود. در دستور زبان عربی به حروف « مِنْ ، فِي ، إِلَى ، عَلَى ، بِ ، لِ ، عَنْ ، كَ ، ... » ، «حروف جرّ» و به اسم پس از این حروف ، «مجرور به حرف جرّ» و به «حرف جرّ» و اسم بعد از آن با هم «جارّ و مجرور» می گویند.

✓ «حروف جازه» هفده حرف است که در بیت زیر همه آنها را ملاحظه می کنید:

باء و تاء و كاف و لام و واو و مُنْذُ مُذْ خَلَا رَبُّ حَاشَا مِنْ عَدَا فِي عَنْ عَلَى حَتَّى إِلَى

این حروف که شما برخی از آنها را می خوانید معنای جمله را کامل تر می کند؛ مانند:

«تَسْتَطِيعُ الدَّلَافِينُ أَنْ تُرْشِدَنَا إِلَى مَكَانٍ سُقُوطِ طَائِرَةٍ». (إِلَى مَكَانٍ: جار و مجرور)

✓ گاهی «جارّ و مجرور» خبر واقع می شود؛ مانند:

«سَلَامَةُ الْعَيْشِ، فِي الْمُدَارَةِ». أمير المؤمنين عليّ عليه السلام

(سَلَامَةُ: مبتدأ و مرفوع - الْعَيْشِ: مضاف إليه و مجرور - فِي الْمُدَارَةِ: جار و مجرور ، خبر و مرفوع)

«الْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ». أمير المؤمنين عليّ عليه السلام

(الْعَجَلَةُ: مبتدأ و مرفوع - مِنَ الشَّيْطَانِ: جار و مجرور ، خبر و مرفوع)

✓ و این نوع خبر گاهی بر مبتدأ مقدّم می شود؛ مانند:

«عَلَيْكُمْ السَّلَامُ». (عَلَيْكُمْ: جار و مجرور ، خبر مقدم و مرفوع - الْعَجَلَةُ: مبتدأ مؤخّر و مرفوع)

«لِلَّهِ الْحَمْدُ». (لِلَّهِ: جار و مجرور ، خبر مقدم و مرفوع - الْحَمْدُ: مبتدأ مؤخّر و مرفوع)

السؤال

۱۳۵- عَيْنٌ مَا لَيْسَ فِيهَا «الْجَارُ وَالْمَجْرُورُ»:

(أ) الْعَالِمُ بِلا عَمَلٍ كَالشَّجَرِ بِلا ثَمَرٍ.

(ج) إِنَّهُ حَيَوَانٌ ذَكِيٌّ يُحِبُّ مُسَاعَدَةَ الْإِنْسَانِ!

(ب) إِنِّي رَأَيْتُ دَهْرًا مِنْ هَجْرِكَ الْقِيَامَةَ.

(د) أَنْصَحَكَ بِقِرَاءَةِ كِتَابٍ لِأَنَّكَ كَثِيرُ النَّسِيَانِ.

الجواب

۱۳۶- عَيْنٌ الْجَارُ وَالْمَجْرُورُ يَكُونُ خَبْرًا:

(أ) النَّظَرُ فِي ثَلَاثَةِ أَشْيَاءٍ عِبَادَةً.

(ج) الدَّلْفِينُ مِنَ الْحَيَوَانَاتِ اللَّبُونَةِ.

(ب) الدَّلْفِينُ صَدِيقُ الْإِنْسَانِ فِي الْبِحَارِ.

(د) بِالتَّأَكِيدِ، الْبَحْرُ وَالْأَسْمَاكُ نِعْمَةٌ عَظِيمَةٌ.

الجواب

جار و مجرور، در صورتی می تواند خبر باشد که کامل کننده معنای مبتدأ باشد. به ترجمه عبارتها توجه کنید:

(أ) نگاه کردن به سه چیز عبارت است.

(ج) دلفین از حیوانات پستان دار است.

(ب) دلفین دوست انسان در دریاهاست.

(د) تأکید می گردد که دریا و ماهیان نعمت بزرگیند.

در گزینه « أ » ، « ب » و « د » اگر جار و مجرور را برداریم، اختلالی در ساختار جمله (مبتدأ و خبر) به وجود نمی آید، اما اگر در گزینه « ج » آن را حذف کنیم جمله ناقص می گردد. لذا جواب صحیح گزینه « ج » است. باید توجه داشت که گاهی جار و مجرور به دنبال مضاف إليه ، صفت و ... دارد که هنگام حذف با آن همراه است.

السؤال

- ۱۳۷- عَيْنَ الْعِبَارَةِ الَّتِي لَيْسَ الْجَارَ وَالْمَجْرورَ خَبْرًا مُقَدِّمًا:
 (أ) ﴿ لَكُمْ دِينُكُمْ وَ لِي دِينٌ ﴾ (ب) لِكُلِّ ذَنْبٍ تَوْبَةٌ .
 (ج) فِي الْعُرْفَةِ الْأُولَى سَرِيرٌ مَكْسُورٌ . (د) عَلَيْكُمْ مِمَّا كَرِهَ الْأَخْلَاقِ .

الجواب

السؤال

- ۱۳۸- عَيْنَ الْخَطَأِ فِي الْجَارِ وَالْمَجْرورِ:
 (أ) يُشَاهِدُ أَعْضَاءَ الْأُسْرَةِ فَلَمَّا رَائِعًا عَنِ الدُّلْفَيْنِ . (ب) الْمُسْلِمُونَ لَا يَسُبُّونَ عَلَى الْآخَرِينَ .
 (ج) تَسْتَطِيعُ الْحِرْبَاءُ أَنْ تَرَى فِي اتِّجَاهَيْنِ . (د) أَطْلُبُوا الْعِلْمَ وَ لَوْ بِالصَّيْنِ .

الجواب

❖ أَمَّهُمْ مَعَانِي حُرُوفِ الْجَرِّ

مِنْ = از

- ﴿ ... حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ﴾ ... تا انفاق کنید از آنچه دوست می دارید. (مِمَّا = مِنْ + ما)
 ﴿ ... أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ ﴾ ... دستبندهایی از جنس نقره
 « مِنْ هُنَا إِلَى هُنَاكَ » از اینجا تا آنجا

فِي = در

- ﴿ هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ﴾ او کسی است که همه آنچه را در زمین است برایتان آفرید.
 «الْتَّجَاهُ فِي الصَّدَقِ». رسولُ اللهِ ﷺ: رهایی در راستگویی است.

إِلَى = به ، به سوی ، تا

- ﴿ سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى ﴾
 پاک است کسی که بنده اش را در شبی از مسجد الحرام به سوی مسجد الاقصی حرکت داد.
 ﴿ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ مِائَةً عَامٍ فَانظُرْ إِلَى طَعَامِكَ وَ شَرَابِكَ ﴾
 گفت: «چقدر درنگ کردی؟» گفت: «یک روز یا بخشی از یک روز.» گفت: « بلکه صد سال درنگ کردی؛ به خوراکت و نوشیدنی ات بنگر.»

«كَانَ الْفَلَّاحُ يَعْمَلُ فِي الْمَرْعَةِ مِنَ الصَّبَاحِ إِلَى اللَّيْلِ». کشاورز از صبح تا شب در مزرعه کار می کرد.

عَلَى = بر ، روی ، ضد (زیان)

- «الْأَنَاسُ عَلَى دِينِ مُلُوكِهِمْ». رسولُ اللهِ ﷺ: مردم بر دین پادشاهانشان هستند.
 «عَلَيْكُمْ مِمَّا كَرِهَ الْأَخْلَاقِ فَإِنَّ رَبِّي بَعَثَنِي بِهَا». رسولُ اللهِ ﷺ: به صفات برتر اخلاقی پایبند باشید،
 (بر شماست پایبندی به صفات برتر اخلاقی) زیرا پروردگارم مرا به خاطر آن فرستاده است.

«الذَّهْرُ يَوْمَانِ؛ يَوْمٌ لَكَ وَ يَوْمٌ عَلَيْكَ». أمير المؤمنين عليٌّ عليه السلام: روزگار دو روز است؛ روزی به سودت و روزی به زیانت.

ب = به وسیله (با) ، در

﴿ أَفْرَأُ وَ رَبُّكَ الْأَكْرَمُ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ﴾ بخوان و پروردگارت گرامی ترین است؛ همان که به وسیله قلم آموخت.
 ﴿ وَ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرِ ﴾ و خدا شما را در [جنگ] بدر یاری کرد.

ل = برای ، از آن (مال) ، داشتن

﴿ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْضِ ﴾ آنچه در آسمان ها و زمین است، از آن اوست.
 « لِكُلِّ ذَنْبٍ تَوْبَةٌ إِلَّا سُوءَ الْخُلُقِ ». رسول الله ﷺ: هر گناهی جز بد اخلاقی توبه دارد.
 ﴿ لَكُمْ دِينُكُمْ وَ لِي دِينِي ﴾ دین شما از آن خودتان و دین من از آن خودم.
 « لِمَاذَا رَجَعْتَ؟ لِأَنِّي نَسِيتُ مِفْتَاحِي ». برای چه برگشتی؟ برای اینکه کلیدم را فراموش کردم.

عَنْ = از ، در باره

﴿ وَ هُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَ يَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴾
 او کسی است که توبه را از بندگانش می پذیرد، و از بدی ها در می گذرد و آنچه را انجام می دهید می داند.
 ﴿ وَ إِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ ﴾ و اگر بندگانم از تو درباره من بپرسند، قطعاً من به آنان نزدیکم.
 ﴿ وَ مَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴾ و خدا از آنچه انجام می دهید غافل نیست.
 ﴿ عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ﴾ درباره چه چیز از یکدیگر می پرسند؟ (عَمَّ ، عَمَّا = عَنْ + ما)

گ = مانند

﴿ وَ هِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ ﴾ کشتی آنان را در میان امواجی چون کوه می برد.
 « فَضَّلَ الْعَالَمَ عَلَى غَيْرِهِ كَفَضْلِ النَّبِيِّ عَلَى أُمَّتِهِ ». رسول الله ﷺ: برتری دانشمند بر غیر خود مانند برتری پیامبر بر امتش است.

۱۳۹- عَيْنُ الْخَطِّ فِي تَرْجِمَةِ الْحُرُوفِ الْجَارَةِ:

السؤال

- أ) تَوَدِّي الدَّلَافِينُ دَوْرًا مَهْمًا فِي الْحَرْبِ وَ السَّلْمِ.
 دلفین ها نقش مهمی را در جنگ و صلح ایفا می کنند.
 ب) اَلدَّلَفِينُ مِنْ اَلْحَيَوَانَاتِ اَللَّبَوْنَةِ اَلَّتِي تُرَضِعُ صِغَارَهَا.
 دلفین از حیوانات پستان دار است که بچه هایش را شیر می دهد.
 ج) اَلنَّاسُ عَلَى دِينِ مُلُوكِهِمْ. مردم بر ضد دین پادشاهانشان هستند.
 د) سَحَبَ تَيَّارُ الْمَاءِ رَجُلًا إِلَى الْاَعْمَاقِ بِشِدَّةٍ. جریان آب مردی را به شدت به اعماق کشید.

الجواب

❖ نونُ الْوَقَايَةِ

هنگام اتصال ضمیر یاء متکلم (ی) به فعل، میانشان حرف « ن » (نون وقایه) آورده می شود؛ مانند:
 أَخَذَنِي: مرا بُرد. يَعْرِفُنِي: مرا می شناسد. اِرْفَعُنِي: مرا بالا ببر.
 گاهی بین برخی حروف و ضمیر یاء متکلم (ی) نیز این حرف آورده می شود؛ مانند:
 ﴿ قَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴾ گفت: «به راستی من از مسلمانانم.» (إِنَّ + ن + ي)

۱۴۰- عَيْنٌ مَا لَيْسَتْ فِيهَا «نون الوقاية»:

(ب) ﴿ رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ ﴾
 (د) هذا أمرٌ عجيبٌ. يُحَيِّرُنِي جِدًّا.

(أ) ﴿ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ ﴾
 (ج) رَفَعَنِي شَيْءٌ بَغْتَةً إِلَى الْأَعْلَى بِقُوَّةٍ.

السؤال

الجواب

۱۴۱- عَيْنُ الْخَطَأِ فِي الْمُتْرَادِفِ:

(أ) أُرْسِلَ = بَعَثَ (ب) شَاطِئٌ = سَاحِلٌ (ج) دَفَعَ = دَخَلَ (د) بَغْتَةً = فَجَاءَهُ

السؤال

الجواب

۱۴۲- عَيْنُ الْخَطَأِ فِي الْمُتَضَادِّ:

(أ) قَرَبٌ ≠ بَعُدَ (ب) ظِلَامٌ ≠ ضَوْءٌ (ج) كَتَمَ ≠ سَتَرَ (د) بَكَى ≠ صَحِكَ

السؤال

الجواب

۱۴۳- عَيْنُ الْخَطَأِ فِي جَمْعِ الْكَلِمَاتِ:

(أ) بَحْرٌ: بِحَارٍ (ب) صَغِيرٌ: صِغَارٌ (ج) أَنْفٌ: أَنْوْفٌ (د) عَبْدٌ: عَبُودٌ

السؤال

الجواب

۱۴۴- عَيْنُ الْخَطَأِ فِي مُفْرَدِ الْكَلِمَاتِ:

(أ) عُلُومٌ: عَالِمٌ (ب) فَرَائِضٌ: فَرِيضَةٌ (ج) أَعْيُنٌ: عَيْنٌ (د) ثُلُوجٌ: ثَلَجٌ

السؤال

الجواب

۱۴۵- عَيْنُ الْخَطَأِ فِي الْإِعْرَابِ:

(أ) ﴿ وَ أَنْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴾ (القوم: مجرور بحرف الجاز)
 (ب) الْعَالِمُ بِلَا عَمَلٍ كَالشَّجَرِ بِلَا ثَمَرٍ. (كالشجر: جاز و مجرور، خبر و مرفوع)
 (ج) ﴿ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ﴾ (له: جاز و مجرور، خبر مقدم و مرفوع)
 (د) ﴿ وَ أَدْخَلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ﴾ (الصالحين: مضاف إليه و مجرور بالياء)

السؤال

الجواب

السؤال

۱۴۶- عَيْنَ الْجَمَلَةِ غَيْرَ الصَّحِيحَةِ حَسَبَ الْحَقِيقَةِ وَ الْوَاقِعِ:

(أ) الْخُقَاشُ طَائِرٌ مِنَ اللَّبُونَاتِ.

(ب) الْقَلْبُ عَضُو التَّنْفِيسِ وَ الشَّمُّ.

(ج) تَحَسَّبُ الدَّلَافِينُ سَمَكَ الْقَرِشِ عَدْوًا لَهَا.

(د) الدَّلَفِينُ مِنَ الْحَيَوَانَاتِ اللَّبُونَةِ الَّتِي تُرَضَعُ صِغَارَهَا.

الجواب

« البحث العلمي »

شاهد طبيب في طريقه كلب مصاب بكسر إحدى قوائمه فحمله إلى عيادته البيطرية و قام معالجته و بعد أن تماثل للشفاء أطلق الطبيب هذا الكلب سراحه و بعد فترة من الزمن سمع الطبيب نباح الكلب عند باب عيادته فلما فتح الباب وجد الكلب الذي عالجه و معه كلب آخر مصاب. فيا سبحان الله! من الذي ألهمه و علمه هذا إنه الله. المَعْجَم:

أطلق سراحه: رهائش كرد	عالج: معالجه كرد	الكسر: شكستگی
ألهم: إلهام كرد	علم: آموخت	الكلب: سگ
البيطرية: دامپزشكى	العيادة: مطب	لما: وقتی كه
تماثل للشفاء: به درمان نزدیك شد	فتح: گشود	المصاب: دچار حادثه شده
حمل: آورد	فترة من الزمن: مدتی از زمان	معه: همراهش
سبحان الله: پاک و منزه است خداوند	قام ب: اقدام كرد	نباح: پارس
سمع: شنید	القوائم: دست و پا ج قائمه	وجد: یافت

إقرأ النَّصَّ ثُمَّ:

عَيْنَ الصَّحِيحِ وَ الْخَطَأَ حَسَبَ النَّصِّ.

(أ) حَمَلَ الْبَيْطَرُ الْكَلْبَ الْمُصَابَ إِلَى عِيَادَتِهِ.

(ب) بَعْدَ فِتْرَةٍ مِنَ الزَّمَنِ أَطْلَقَ الْكَلْبُ سَرَاخَهُ.

أجب عن السؤالين بكلمة واحدة أو كلمتين:

(أ) مَنْ أَلْهَمَ الْكَلْبَ بِأَنْ يَحْمِلَ الْكَلْبَ الْمُصَابَ إِلَى عِيَادَةِ الطَّبِيبِ؟

(ب) مَاذَا سَمِعَ الطَّبِيبُ عِنْدَ بَابِ عِيَادَتِهِ؟

أعرب ما أشير إليها بخط:

(أ) سَمِعَ الطَّبِيبُ نِبَاحَ الْكَلْبِ عِنْدَ بَابِ عِيَادَتِهِ فَلَمَّا فَتَحَ الْبَابَ وَجَدَ الْكَلْبَ الَّذِي عَالَجَهُ وَ مَعَهُ كَلْبٌ آخَرُ مُصَابٌ.

@arabic_yazdahom

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی
« تَمَّتْ بِعَوْنِ اللَّهِ تَعَالَى »

آدرس کانال ما در تلگرام